

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Cornelii Cvrtilii Cæsarei Consiliarij et Historiographi
Ordinis Eremitarum S. Avgvstini S. Nicolavs Tolentinvs
alijque aliquot eiusdem Ordinis Beati**

Curtius, Cornelius

Antuerpiæ

S. Nicolai In cælum recepti Miracvla.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37243

portata divinitus farina totam replevit. Ire nunc sordidi Eucliones, & malè congerendis pecuniis impallefcite: quantò potius est egenis bene consulere, & sua spargere tam divite cum fœnore?

S. NICOLAI

In calum recepti

MIRACULA.

OCEANVM hîc video, in quem cymbulam immittere oppidò periculofum. Parva ergo vela mea contraho prius, quam fluctus me abripiant, & littus lego. Sic

horrida callidi

Vitant equora navita.

Satis mihi erit potiora contraxiffe in compendium: quis enim omnia viri illius prodigia, & pro dignitate memoret? ad reliqua digitum curiosulis intendam. Cum fânctitatis ejus testimonium statim ab obitu multa loquerentur miracula, etiam aqua

1. aqua dixit, quâ manus pedesque illi religiosa quædam mulier abluit ut ejus, quem in vivis impensè venerata fuerat, haberet illas saltem reliquias, quando digniores aliam diu in cassum ambiverat. Eam ergo in nimbium vitreum receptam multis annis asservavit, propinavitque ægris pluribus medicinam salutarem. Et auxit miraculum, nõ computruisse unquam tanto annorum spatio, sed ad usque guttam ultimam durasse integram, puram, & vitro suo pellucidior.

Aqua, quâ
D. NICO-
LAI pe-
des abluti
fuerant,
patrat
miracula.

2. At verò, Christi anno supra millesimum & trecentessimum decimo, qui fuit ab obitu ejus quintus una nox prodigiis ejus maximè illustis fuit. In Sanctorum omnium pervigilio *Fina* (feminæ Tolentianæ nomen est) ad Sancti tumulum *Antonium* filiolum suum adduxerunt oculis captum, quos morbus nesci quis, procul dubio violens & crudelis illi eripuerat. Cercum ex voto promissum donum mater aram obtulerat, & inter precorū cum aliis, qui frequentes confluxerant

Sanctus
cæcum il-
luminat.

rant, ibi pernoctavit. Die luce-
 re lux quoque rediit puero, qui So-
 lis deinde splendidum jubar admi-
 sit, oculorum acie prorsus illæsâ.
 Exultare gaudio parens, & cum câ
 miseri alii quinque & quadraginta,
 qui omnes illâ ipsâ nocte salutem
 à NICOLAO impetrârunt. Immo
 ipsâ campanæ commoveri lætitiâ,
 & nullo impellente sonitum dare
 auditæ sunt. Sed ausa est mulieris
 impudentis (*Thomasinam* dixere)
 virulenta lingua obsibilare, & tra-
 ducere monachos, quasi corraden-
 dæ pecuniolæ cæcâ cupidine abre-
 pti, inani hoc jubilo credulum po-
 pulum lætarent. Ultor tam insignis
 vesaniæ Deus, vindicare in filiolo
 matrem statuit, cui oculos subitâ
 cæcitate clausit, ut hæc suos aperi-
 ret. Et verò aperuit, resolvitque in
 pœnitentes lacrimas, & NICOLAO
 ad modum sui, coreum puerum of-
 ferre promisit. Ita propitiato Divo,
 oculorum tabeni à filio, a se simul
 impietatis tenebras absterfit. *Oratio*
 Sed redeo ad *Finam*, quæ, semel
 tam facilem Sanctum experta, non
 dubi-

...
 ...
 ...
 ...
 ...

3.
 Vna no-
 & XLV.
 miracula
 edit.

4.
 Mulier
 obgan-
 niens di-
 vinitus
 punitur.

...
 ...
 ...
 ...
 ...

III
 35 c

5.
Infanus
ope Divi
NICOLAI
ad
mentem
redit,

dubitavit pro altero filio multis modis misero eundem Medicum interpellare. Is mente sensibusque omnibus exciderat, oculis, auribus, linguâ uti impotens; & caninâ rabie in alios, in se dentibus atrociter saeviebat; ut vinciri & immanis feræ instar carenis coerceri deberet. In his ad sepulcrum Divi adductus, & NICOLAO multorum precibus impendit commendatus, coepit furorem sensim exuere, ad se ipse redire, & laxare os in hæc primùm verba, *O sancte NICOLAE*, sensibus denique omnibus integre restitui, in plenam sanitatem.

Illud verò multò maximè memorandum est, quod anno post NICOLAVM cælo receptum quadragesimo contigit piè impium Religiosi facinus. Is origine Germanus sacrarii præfecto administræ Tolentini datus, cum miraculis ingentibus sacrum tumulum coronari cerneret, stolido erga Divum adfectu statuit aliquod illius membrum suffurari, eoque veluti incomparabili thesauro patriam suam ditare.

6.
Pius latro
Divo præ-
cisa bra-
chia fura-
tus, divi-
nâ vi te-
netur.

ditare, & celebrem reddere. Nocte
 latrocinium aggredi placuit. Sepul-
 crum effringit, & à corpore bra-
 chium utrumque præcidit. Res mi-
 randa! Fluunt rivi sanguinis veluti
 adhuc à vitâ calentis, & prædoni
 attonito animum mentemque eri-
 piunt. Tandem sibi redditus, lam-
 bit sanguinem bibulo, quod ad ma-
 num fortè habebat gossypio, eum-
 que in binas lances exprimit: bra-
 chia verò mūdo linteo involuta ra-
 pit, seque dat in citissimam fugam.
 Totam noctē cursitando se fatigat,
 sed in cæco labyrintho: nam dum
 Tolentinas fines se longè exiisse
 autumat, cælo albescente videt se
 monasterii septis clausum teneri.
 Quid facerēt? Sorex indicio suo
 perit. Prehensus furtū suum agno-
 scit, & reddit. Producuntur è revo-
 lutâ sindone cruenta brachia, sed
 quæ
 (*Res nova, non ullis cognita temporibus*)
 caeleste jam manna Hebræorum
 olim in locis Arabiæ desertis com-
 meatus, tota cooperuerat: ut tria
 in hoc sacrilegio miracula agno-
 scas.

7.
 Tria in
 hoc sacri-
 legio mi-
 racula.

scas. Exinde sacra pignora, velut
tutelare oppidi sui palladium To-
lentinas in sarcophagum auro
gemmaisq; scite exornatum, vincu-
lisque ferreis contra rapaces manu-
probè munitum inclusere: quibus
tres validæ seræ additæ; earum cla-
ves sic distributæ, ut alia in Reli-
giosorum potestate, alia in civium
manu, alia denique sit apud *Mauri-*
tios nobilem illic domum. Has por-
rò reliquias rara prodigia orna-
runt.

8.
Sanguis
qui ex
brachiis
effluxit,
prænun-
tiat Ec-
clesiæ
tempesta-
tes.

In eo, qui Romanam Ecclesiam
non mediocriter turbavit apud Pi-
centes, tumultu, visus est hic san-
guis intumescere, & incredibili au-
ctu supra ipsas quasi lances excre-
scere, brachia recenti sanguine ma-
nare, manna denique novo num-
decremento, nunc incremento mi-
nui augerive. Certè in oculis ipsius
Cardinalis S. Sixti Palæotti, com-
plurium Antistitum, totius deni-
que oppidi manus dextera ad cubi-
tum usque copioso sanguine stilla-
vit, cum ad insulam Cyprum &
Golettam arcem expugnandam

T u

Turcarum furor sese armaret. Et alias sæpè notatum est imminentes tempestates illum præfagire Ecclesiæ, quæ olim sui tutelam in hisce fluctibus illi commisit. Ut taceam Venetorum Archistrategum Robertum Ariminensem victoriam, quam ex Calabria Duce, Romanæ Ecclesiæ capitali hoste reportavit, NICOLAO nostro acceptam retulisse; gratiã deinde etiam Sixtum IV. Pontificem, qui Romanum ejus sacellum singulari *Indulgentiarum* beneficio locupletavit.

Fuit proinde sanguis hic in pretio non exiguo apud multos. Ejus honori Viadana, quæ tres guttas ostendit, magnificum à fundo cœnobium cum sacrâ ædiculâ excitavit: eundem servat in sacrario suo Valentia; habuit in Cypro Nicosia; denique in Sicilia Drepanum Divi etiam pollicem dexterũ sacra inter Lipsana veneratur. Anno demũ à Virgine pariète ∞ 10 LXXVIII. Lusitani Regis filia (Infantem vocant) obtinuit Gregorio Pontifice Romano XIII. cruenti lintei & C gos-

9.
In variis locis venerationem habet.

R II
36 C

vana vota eventus felix ostendit:
nam è vestigio pallorem cadaverosum
exuere, oculos aperire visus
est, & vitæ plena ac valetudinis bo-
næ signa dare.

12.
Jacobum
Faciabo-
num str-
gulum.

Sequitur tragicus actus, sed quæ
Tolentinas noster læto sine clausit,
ut tragicæ comædia videri possit. *Ia-
cobus Faciabonus* ne quidē facie bo-
nus, factis verò multò pessimus fuit,
postquam mente captus non modò
nò sana loqui cœpit, sed furiis quo-
que agitarus laqueum querere, quo
se pensilem faceret. Et pependit à
trabe longa sed funesta littera. Stu-
père principiò uxor ad barbarā ne-
cem dolore penè ipso strangulata:
mox animo & pio voto ad NICO-
LAVM versa; O prodigiis, ait, cele-
berrime Divorum, si huic viro,
quam laqueo clausit, animæ viam
aperueris, afferam ad tumulum
tuum meam messem, & granarii
mei divitias in Fratres tuos dilapi-
dabo. Placuit Sancto tam luculen-
tum promissum. Ambulavit sanus
eodem die, qui pependerat, gut-
ture, quod sibi eliserat, plenè resti-
tuto.

C 2

Ecce

13.
Puellam
febri ex-
tinctam:

Ecce tibi aliud haud paullò illu-
strius miraculum. Firmium in Pi-
centibus urbs est. Illic *Barachi* cu-
jusdam filiam *Philippinam* ardens
febris torrebat. Mater filiam D. Ni-
COLAO itentidem commendare
sed in cassum, ut tum quidem vide-
batur : nam non nisi cum illâ tan-
tus ignis extinctus est. Nihilo ta-
men minus, eâ, quâ animam effla-
vit, nocte NICOLAVS per quietem
mœstæ matri conspicuus, tempe-
rare à lacrimis eam jubet, filiam
vivere. Experrecta accurrit læti-
gradu ad filiam, affaturque, se-
truncum : adeoque pro ludibrio
somnia habet.

*Iam scrobe, jam lecto, jam pollin-
re parato,*

exclamat mater ejulatu quâ
potest sonantissimo ; Ah ! inquit
sancte NICOLAE, hoc cine est, quod
in somno mihi nuntiaveras ? vivi-
re filiam meam ajebas, & ecce
nunc mortua ad sepulturam effe-
tur. Hisce verbis quasi excitata
puella, attollit vocem, & Vivet
equidem se, respondit. Attoni-
sta

flare omnes, & doloris in gaudium
lacrimas, parentalia in hilaria ver-
tere. Surrexit ergo è ferali lecto
puella perrexitque vivere, & uxor
deinde & mater plurium libero-
rum.

Sed propius à tumulo aberat *Ioan-
nes Petrus*, Frater Ordinis, quem
vulgò nuncupant *Continentium*. Hic
dum in parietem fortè inclinatus,
prægrandis ferri, nescio unde de-
lapi violente casu occiditur. Non
erat opus medicis ullis aut medi-
cinis, ubi anima fugerat. Effertur
in eodem S. Francisci, sepulcro, quod
jam foderant, inferendus. Ibi tum
Gregoria quædam pietate in homi-
nè mne an Divum majore, incer-
tum, invocat S. NICOLAVM, propi-
tiatque voto cereæ imaginis, quæ
defunctum Fratrem pondere ex-
æquaret. Non tam citò illa elocu-
ta est, quàm ille vivere se dixit, &
ostendit, pedibus suis sese illuc re-
ferens unde, vespillones extule-
rant.

Sed heus ! ad supplicii locum,
ad crucem evocaris. quid horres?

C 3

non

14.
Ioannem
Petrum
occisum:

15
Vanium
quendam
suspensum.

non spectanda tibi luctuosa ibi scena
occurreret : quin immò triumphantem
NICOLAI patrocínio innocentiam latus
admirabere & laudabis. *Nuzubus & Vanius* (gentis
nomina) fratres Auximenses, ite-
agebant in Aprutio, cum homici-
dii, quod per eos fortè dies ibi-
dem patratum erat, veluti auctores
aut rei in vincula abripiuntur. Clā-
mant se infontes, frustra; peregrinos,
nihil : Divos omnes integritatis suæ
testes invocant, sed apud surdas aures.
Quia inficiari quivis cuius facile est,
veritatē equivoconatur Judex exprime-
re : sed mendacium expressit. Cum enim
immanem lanienam juvenes ferre non
possent, farentur à se factum, quod
ne quidem illis unquam in mentem
anteà venerat, ut tam sæpe crudelia
inter tormenta moriendi compendiū
morte facerent. Quod solet, confitentes
reos Judex damnat, & crucis supplicio
addicit. Itaque cum neminem mortalem
hominem innocentiae suæ patronum

miseri invenirent, ab humanis sub-
 sellis ad cæleste tribunal appel-
 lant, & D. NICOLAO apud suos
 jam dudum ab ostentis famigera-
 to, causam suam commendatum
 eunt. Priori *Vanio* ad funestam tra-
 bem fune gula frangitur. Quarto
 post die educitur *Nuzubus* ad can-
 dem suspendendus. Dum laqueum
 collo aptat carnifex, notant qui
 spectatum accurrerant, in suspen-
 diarii *Vanii* cadavere (tale, & pu-
 tridum in omnium opinione erat)
 vitæ non obscura signa. Fit in vul-
 go murmurillum primò. Propius
 examinant, & jam nemo dubita-
 bat. It deinde cælo altus clamor,
miraculum, miraculum ingeminan-
 tium. Inciditur laqueus, delabitur
Vanius illæsus omnino integerque.
 Judex latam retractat sententiam,
 & quos sanctior judex absolve-
 rat, infontes innoxiosque tandem
 pronuntiat.

Ex Aprutio verte nunc ad In-
 subres oculos (pedibus hîc nihil
 opus) & videbis rem mirè miram.
 Ducis Mediolanensis uxor *Blanca*

R II
 36 c

16.

Fœtum
exani-
mem at-
que mon-
strosum,
vitâ atq;
formâ
donat.

fœtum enixa erat vitæ non modò,
sed figuræ etiam humanæ exper-
tem. Dubia quò se vertat puerpe-
ra, animum tandem ad Divum
Tolentinum piè reflectit, & què
longis antè precibus sæpè, nunc
voto etiam non vulgari fatigat,
promittitque soteria in æde (quæ
MARIÆ Incoronatæ tutelam Me-
diolani habet) novum illi à fundo
facellum, calicem verò in sacrario
Tolentino. Repentè adfuit Divus
invocatus, fœtuique formam hu-
manam & animam donavit; illa vi-
cissim Sancto, quæ promiserat. De-
nique mare Jonium animi remis-
trajiciendum, ad Cypri Regem
Sachum, cujus injustam in præci-
pite irâ sententiam insigni mira-
culo S. NICOLAUS correxit. Hic à
prandio dum manibus aquam po-
scit, digito exemptum anulum
deponit ad malluvii oram. At qui
è gutturnio aquam affundebat
puer incuriosus, cum purgamentis
ipsum anulum ejicit. Haud mul-
tò post cum Rex repetit: negat
liquidò puer ullum à se visum. In-
stare

stare ille : hic pernegare. Irasci
 deinde, quod facilè solent Reges,
 & furem (ita vocabat) quàm mox
 ad crucem damnare : quod non
 rarum est illis, qui jus vitæ & necis
 in miseros habent, & licere sibi
 putant omne, quod libet. Non fuê-
 re in morâ lictores, non in quæ-
 stione carnifex. Vix tantillum illi
 temporis concessum, ut conscien-
 tiæ arcana sacerdoti aperiret. Is
 Augustinianus erat : qui infontem
 jubet Deum, & miserorum apud
 Deum patronum NICOLAVM sup-
 petias vocare. Fecit id adolescens
 non ignaviter, deinde naviter offi-
 cium suum carnifex, gulamque il-
 li laqueo fortiter obstrinxit. Sub
 noctem porrò Regi redditur an-
 nulus in cœno repertus : qui te-
 meritatis suæ culpam, ministri in-
 nocentiam agnoscit, sed uti omi-
 nabatur, serò nimium. Cum sibi
 ergo restare solum videret post
 feram pœnitentiam emendatio-
 nem, è cruce tolli jubet infontem,
 sepulcroque & justis Christianis
 decora ri. At ille è patibulo demis-
 sus

C 5

sus

17.
 Infontem
 laqueo
 punitum
 servat.

311
 36 c

sus resurgit in pedes, & in coram
 omnibus profiteretur NICOLAVM
 sibi animam servasse, quam tortor
 præfocare conatus fuerat; huius
 velut alteri parenti se vitam debe-
 re. Miraculi tanti fama totâ statim
 insulâ divulgata, NICOLAI amo-
 rem in omnium animis nimium
 quantum accendit.

Neque interim suorum vota do-
 mi neglexit. *Mitam* febris pertinax
 totum annum oppugnaverat tam
 validè, ut tandem expugnârit. La-
 vatur cadaver, curatur, & in fer-
 culum deponitur ad sepulturam.

13.

Mulierem
 à feretro
 suscitavit.

Maritum interim *Philippum*, *Luci*
Gentilis filium, qui id temporis do-
 mo aberat, per tabellarium curso-
 rem vocant propinqui ad justa per-
 solvenda. Ille nuntio inexpectato
 percussus, amissam conjugem, cu-
 jus ingenuam fidem plurimi sem-
 per fecerat, commendat S. NICO-
 LAO. Quem de præfacili exorari
 posse nullus dubitabat, scilicet qui
 miserorum omnium asylon vulgè
 audiebat. Mortualem igitur do-
 mum ingressus, primum omnium

habet

habet funus adire, & ad circumstantes affines: Amici, ait, *Mitam* meam Divo nostro Tolentino animi devovi, quem mihi atque illi patronum hic adfore nihil admodum dubito. Ad hæc verba surgit è sandapilâ mulier, & certò se vivere asserit, pioque viro gratias, gloriam verò vitæ redditæ NICOLAÛO reddit.

Sed nunquam supplices audit citius, quàm cum honor Cælitum consuetus publicè illi datus est. Veneti testimonium dicent. Cum enim solenni per urbem supplicatione primos SANCTI honores illi darent, turbaque hominum accurrentium innumera omnes plateas impleret, puer quidam in mare protrusus, undisque statim haustus, non amplius comparuit. Cum piscatoribus urinatores quærendo totum diem perdiderant. Sub vesperam exurgit (divino utique impulsu) à fundo puer, enatatque ad ripam. Interrogatus ubi tam diu delituisse, respondit; Adfuisse se monacho cuidam pullam vestem

19.
Puerum
aquis
mersum
parentibus
inco-
luram
reddidit
Venetiis.

induto, à quo benignè blanditer-
que habitus sit. Facile intellexe-
runt omnes esse exemplum ejus,
quod in Urbe paullo antè contigisse
rumor attulerat.

20.
Item Ro-
mæ alter-
rum.

Romæ, cum à Basilicâ Vaticanâ
ad D. Augustini supplicabundus
Maximus Pontifex iret, clero om-
ni populoque stipatus, SANCTO-
RYM albo NICOLAVM inscriptu-
rus; quod in tali actu fieri amat, ef-
fusa urbs omnis plateas pontem-
que obsidebat. in turbâ erat tubici-
nis filius, & ipse avidus pompam
oculis suis arbitrari: sed ab æstu
fluctuantis veluti in tempestate
populi deturbatus est in Tiberim
Mater quiritare, & in auxilium
pueri, quem rapidi fluminis vortex
jam absorbuerat, non neminem in-
vocare. Extrahitur tandem, sed ca-
daver. Pater intereà virili quadam
confidentiâ compellare NICO-
LAVM, & rogare, ut recitata de-
ram multa prodigia palàm num-
probet novo miraculo. Non expe-
ctavit longiores preces Divus no-
ster. Puer è vestigio os oculosque

ape-

aperit, & publicam Urbis lætitiã
novus NICOLAI præco, etiam nihil
dicendo disertus satis, egregiè ad-
auxit.

Ecquid porrò mirum, eum, qui
tam faciliè amissas restitueret ani-
mas, revocasse fugientes. Veronam
si libet, testem audi. Illic viri nobi-
lis *Petri Iusti* filia, annos nata sede-
cim, diuturno morbo exercita, ad
eam corporis imbecillitatem defe-
cerat, ut non nisi linteis excepta
transferri posset. Salutis spes in Me-
dicis nulla erat: medicinam om-
nem malum superaverat. Fortè
S. NICOLAI pervigilium erat, da-
baturque in æde S. Euphemie (ea
Augustiniani Veronæ tutela est)
æris campani festivum signum. Ro-
gat virgo, quid sibi velint Fratres
tanto strepitu? Mater; Crastinus,
inquit, S. NICOLAO, quem Tolent-
inum vocant, natalis dies est, viro
à vitæ sanctimoniâ & prodigiorum
raritate toto orbe celeberrimo:
cœpitque quandam de Divo histo-
riolam attentæ filie memorare.
Quam totam ægra in pectus demi-

21.

Puellæ
incurabi-
lem mor-
bum cu-
rat.

fit altiùs,quàm sani solemus, dum
que piè secum ruminat, patrocini-
um quoque NICOLAI ambire
cœpit, & salutis non dubiam spem
concupere. Præces ergo ferventes
fundit, affundit uberes lacrimas,
quibus è profundo corde suspiria
pia admiscet tamdiu,quoad fatiga-
ta somno succumberet. Noctis me-
ridie per quietem adstare præsen-
tem sibi NICOLAVM videt, tam
splendidâ luce circumfusum, ut to-
ta igni domus ardere videretur; au-
ditque: Quia sincerâ me fide in-
vocasti, ecce adsum, ut omnem ti-
bi morbum abstergam; festina er-
go surgere, & primas easque sum-
mas Trinitati sanctissimæ gratias
agere: ubi verò diluxerit, ad aram
meam te conferre memèto, meum-
que nomen piè venerari. Virgo tam
felici somno defuncta, repentè vo-
ce jam non ampliùs infirmâ incla-
mat parentes, petitque sibi indu-
menta afferri, sanam se, velle è le-
cto surgere. Pater materque risis-
verba filia excipere, & somnii lu-
dibria credere. Urgere illa, & velle
cubi-

subitu surgere. Accedit pater, miratur: accurrit mater, stupet: uterque denique insperato gaudio veluti ebrui exclamitare, *Dei misericordiam*. It rumor per urbem subito, & miraculi fama ad omnes diditur. Rei novitate excitus adolat magistratus, ruit populus catervatim in aedes *Petri*, videntque omnes eam, quam pro desperatâ Medici conclamaverant, adstare sanam vegetamque. In templum diceres domum versam esse, ut non pauciores illic nempe miraculo præsentem NICOLAVM, quàm in S. Euphemix coluerint.

Quàm pronus in miserorum vota Divus esset, commodum *Vincenia Urbis* experta est. Hæc repentino malo occupata dexterum corporis latus sensu omni destitui sibi & sensim exarescere sensit; manum adhæc vidit tetro colore veluti atramento totam suffundi. Pertinaciam morbi tres penè menses eam lectulo adfixerat, donec S. NICOLAO in ætæ ornamentum sindonem, & cereum promitteret. Etenim postridie

22.
Apople-
cticam re-
stituit.

stridie quàm nuncupasset, vor
damnata, ad tumulum Divi invisit,
& fidem liberavit.

23.

Dejecta in
puteu ser-
vat mira-
biliter.

In tempore eundem invocasse
certè profuit *Lucia Scambrii* filia.
In hanc sinistra quædam suspicio,
unde orta nescio, fratres duos adeo
exacerbaverat, ut velut æstro per-
citi in sororem furialibus manibus
involarent & præcipitem in pu-
teum agerent. Illa in casu *NICOLAY*
auxiliarem manum implorat. Et ut
accurrisset Divum crederes, ex la-
psu tam alto (profundus puteus
erat) tamque violento (modum fu-
ror non habet) nullum damnum
accepit. Immò, quod magis admi-
reris, vixit in puteo dies noctesque
undecim absque omni alimento
Funium deinde adminiculo edu-
cta, nihil antiquius, nihil prius ha-
buit, quàm ad tumulum sacrum re-
cta se conferre, & Liberatori suo
grates solvere.

24.

Multa si-
mul mala
ab uno
tollit.

Et quò supplicis despicabilior
inter homines conditio est, eo
promptior ad opem ferendam *Ni-
COLAYS* adesse videtur. Florentie
ad

ad januam templi Augustiniani
 (quod à Spiritûs sancti titulo no-
 bile, ab operis structurâ magnifi-
 cum est) jacebat quotidianum mē-
 dicabulum, toto corpore torpi-
 dum, privatum manuum pedumq;
 usu, leprâ fœdum, ulceribus horri-
 dum, ut uno verbo absolvam, om-
 nium, qui in hominem confluere
 possunt, morborum sentina. Com-
 miserescerat omnes tam multis
 modis miseri hominis: inprimis
 illiusce monasterii quendam Fra-
 trem, qui piis ei verbis suadet ædem
 sacram introgredi, & sanctum ibi
 NICOLAVM precibus sibi propitia-
 re. Auritum se misellus statim præ-
 bere & jam transferre ad Divi ima-
 ginem, flexisque animi genibus
 quantâ potest pietate suum illi de-
 siderium exponere. Et ecce non vi-
 su, sed dictu etiam res admiranda:
 continuo cœpit mendicus se to-
 tum exporgere, diffusum in mem-
 bra omnia vigorem recipere, leprâ
 aliisque corporis noxis absterfis,
 novus homo videri. Talem deni-
 que se totâ urbe ostendit, quando
 paul-

R II
 35 c

paullò pòst confirmatis viribus ple
nam gradiendi facultatem accepit

Non tamen despondit animus
Ricca, quia voto suo satis statim fru
ri non vidit. Hæc sine viribus he
berem & inutilem prorsus dexte
totum quinquennium circumse
lerat. ut ergo mali sui aliquod solati
tium apud Divi tumbam quærere
ex oppido *S. Severini* (domicilium
illic habebat) Tolentinum abiit
sed nullo suo fructu : non enim ali
quàm venerat, domum rediit. Per
dita, quæ tum videbatur, opera
dem in aliis etiam perdidisset :
verò mulieris hujus animum
accendit, ut jam tota pietatis igne
in Divum æstualet, absumenda
citò, nisi multum lacrimarum ro
rem affudisset. Insequenti nocte
conspicuum se illi objicit quidam
Augustinianam tunicam indutus
monachus, & bono animo esse ju
bet, fervidas ejus preces NICO
LAUM Deo obtulisse, tantum a
ædis Tolentinæ limina festinare
Experrecta dat somno fidem,
deinde in viam dat. Venit Tolenti

125.
Apople-
xiam tol-
lit.

num
poni
somn
ren
fana
dom
S
bene
lanu
cibil
tunc
rant
man
ibi e

I
En t
Cam
rat, h
los r
reme
nunt
suevi
xilia
col
num
quod
toto

Dicit

num, tumbæ manum adfectam imponit, & obdormit iterum. Hic porro somnus manifestò probavit, priorem nõ vanum fuisse: nam manum sanam recepit, & ad omne genus domesticarum functionum robustam.

Sed, pro sancte Deus! quam benedicere blandeque celo adulantur homines, & verbis pollutabilibus multa ex multis promittunt, ut obtineant, quod desiderant impetrassere: at verò ubi in manu habent, quod quæsi verunt, ibi eorum omnia

Caurusq; Notusq;

Iactat odoratos vota per Armenios.

En tibi clara argumenta. *Catharina* 26.
Camerina totum mensem talpa fuerat, luminibus omnino capta. Oculos reddendi nullum medium aut remedium suppetere Medici pronuntiaverant. Ergo, ut rum fieri assuevit, ab humanis ad certiora auxilia itum est. Mater filiam S. NICOLAO commendat, & cereum donum offerre spondet. Accepit mox quod voluit: sed quod vovit, ne toto quidem anno dedit. Beneficium

Cæca Iam
mina re-
stituit: sed
dum forte
ria solve-
re negli-
git, tollit
iterum,
deinde
iterum
reddidit.

cium in aquâ scripserat. Moneri oportuit obliuioſam. Nox ergo iterum oculos filia obſidere, adeoque excitare matrem ad ſoteria exſolenda : quæ cum ad aram *Tolentis* obtulit, abſtulit quoque Sanctus, quas immiſerat, tenebras.

27. In eadem navi *Thomas de Braganano*, *Gentilis F.* navigavit. Is febris malignæ non bonas reliquias toto corpore diffuſas quatuor annos ſervare coactus, tam enormiter intumuerat, ut vento diſtentum non hominem, ſed utrem aut folletum diceres. Morbo vocabulum graecum *αἰσχροπνεύμων* Medici dare poterunt, ſed remedium ne quidem venaculum. Totum ergo quadriennium, ut dixi, ſic languit. Deſiſſens à Medicis, ad D. NICOLAVM ſe vertit, & ad tumulum ejus manibus vincſtis iter venerabundus inſtituit. Jam illic eſt, & vovet, ſi morbo liber exeat, redire eodem inter dies octo cum argenteo donariolo bonâ deinde fide noctem in ſacello pervigilat. Mane detumuiſſe ſu corpus omne videt, & eſſe ſe, quæ

Simile contigit alteri, cui venter intumuerat.

lis olim sanus solebat. Et res erat: sanus inde domum abiit. Dies deinde octo elapsi, & *Thomas* (ò madiam memoriam!) ex animo votum factum: non item Divo. Febris ergo illum repentina non aurem vellicare tantum, sed totum validè corpus pulsare, nî promisso debitor stet, jus antiquum repetitura. Pro- fuit certè nihil cunctari. Tolenti- num se proripuit *Thomas*, & à voto se, febrique simul expedit.

Et quis credat superis tam ingra- tos quosdam vivere, ut divini bene- ficii memoriam ne quidem æquis auribus audiant? Certè talis fuit *Tolentina* mulier, cui vocabulum *Evangelista* (more Italorum, viros mulierum, mulieres virorum no- minibus passim appellantium) quæ à viventis adhuc *NICOLAI* benignâ manu perditos oculos receperat. Cum verò id miraculi *F. Scambius* in conventu aliquo, à Sancti viri obitu recitaret, puduit jam benefi- cii accepti mulierem, iraque exca- nduit in tam liberi & liberalis oris monachum, qui hoc publicaret.

Sed

28

Mulier,
quæ be-
neficium
palam
agnoscere
erubuit,
palam
punitur,
& agno-
scit coa-
cta.

Sed hanc impudentis mulieris recundiam cælum statim castigavit: ut quos sibi olim redditos oculos agnoscere palàm depudebat, oculis jam omnium excæcata fieret amissos. Jam ergo libens publice suam ingratitude[m] damna[m] & mollire precibus vindicem ejus manum, cujus salutarem antea contempserat. Denique cum de tunica quam Divus aliquando gestaverat particulam oculis suis admovisset, amoveri glaucomam sibi iterum sensit, & diem restitui, quem deinceps nullum transire passâ est sine gratâ Medici memoriâ.

29.
Mulier à
diro can-
cro curat-
ur.

Facile deinde aliis fuit ab *Evangelistâ* optimâ magistrâ gratæ memoriæ artem discere. Egregiè eam *Indiola* calluit; quæ uti à voto præsentem Divi opem experta est, in beneficium palàm professâ, statim voto se absolvit. Domo *San-Serena* erat, *Mucarelli* uxor, miserandam irrepserat in faciem mulieris improbus cancer, proserpseratque in ipsum usque os, quod sex mensures totos avidè ambejūm clausit tan-

dem
inva
rat.
præfi
(quo
Pedi
cujus
ubi c
mani
lis sic
lum i
que
ferre
gratu
cuit
absc
tus de
ingra
verat
in Sol
Se
sterili
que m
fuisse
sunt.
Arma
vitiis p
que,
dem

dem; citò deinde post vitæ arcem
invasurus, cujus januam occupave-
rat. Sed opportunè *Indiola* cæleste
præsidium imploravit, votumque
(quod solenne illic) tale nuncupat:
Pedibus excalceatis ire *Tolentinum*,
cujus murum & monasterii recta
ubi ex colle primùm conspiceret,
manibus vincula induere, atque il-
lis sic ligatis ad Divi usque tumu-
lum iter reliquum absolvere, deni-
que ceræ quadrilibre donum of-
ferre. Votum NICOLAO non in-
gratum fuisse eventus optatus do-
cuit: nam è vestigio cancer visus
abscedere, ori libertatem dare, to-
tus denique evanescere. Sed neque
ingrata mulier fuit: nam quale vo-
verat, iter instituit, & os jam sanum
in Sospitatoris sui laudes dilaxat.

Sed nulla libentius vota quam
sterilium audit, memor tali se quo-
que modo à cælo impetratum olim
fuisse. Id multi feliciter experti
sunt. Ex multis unus est *Philippus*
Arma, mercator opulentus, & di-
vitiis præpollens, quas terrâ mari-
que, equis velisque conquiserat.

Is

30.
Sterilis
fecundatur.

Is domicilium *Neapoli* habebat & uxorem improlem. Ut ergo in tantas opes heres aliquis nasceretur, subit animum ejus pia cogitatio hunc à celo efflagitare; adeoque Divum Tolentinum sibi exorandum putat. Concipit verba: pollicetur, quando genitum ex se filium videret, nomen ei ab illo indere, & quoad viveret, in annos singulos die ejusdem natali Augustini *Neapoli* divitem eleemosynas largiri. Dixit tum: decimo post mense filium, quem *Nicolaum* nominavit, læto oculo vidit: non aliter Fratres pinguem ab eo quotannis sportulam.

31.
Captivus
à carcere
solvitur.

Ergastulorum ultimas etiam tenebras beneficium ejus sidus illustravit. *Iacomutius* bojius erat, non dico domo, ne frustra sis, nam *Saracenanum* in Italiâ illi patria, patrem *Petrucius*, sed bojis ferreis pedes contentatus habitabat. *Asculi* plus octiduum in lignea custodiâ, ob manifestarium abigeatus crimine. Hunc in somno se *D. NICOLAUS* sapienter objicere, & quasi invitare ad peccatum

rendum beneficiū. *Iacomutius* pendere dubius : putare fures *Divis* non admodum curæ esse ; & simul credere , non esse de nihilo toties iteratum ostentum. Fiduciam deum suam & vota ad eum vertit, promittitque sepulcrum ejus circumire ardente cerco , si exeundi facultas detur. Redit noctu *NICOLAVS*, & jubet surgere, egredi; carcerem patere. Surgit, & somnium *Placentino de Asculo*, qui ponè jacebat crassis compedibus & ipse diligenter vinctus, enarrat : hic verò somnium ex illo suum se audisse ait, nempe cui idem *NICOLAVS* se eodem modo per quietem insinuaverit. Inter hæc verba dissilire utrisque vincula , laxari sponte suâ fores carceris. Quid illi ? rogas? *verus* verbum est,

*Liber captivus avis fera consimilis est:
Semel fugiendi si data est occasio,
Satis est, nunquam post illà possis prendere.*

Nihil etiam propius fuit, quàm ut periret *Petrus Bonagratia*, nisi bona *Divi gratia* jacenti in ipso mor-

D tis

R II
36 c

32.
Item alceæ
jam mortui
additus.

ris limine succurrisset. *Martellus* in
 Picentibus civis erat: sed veluti
 malus civis, & patriæ proditor (ut
 illi crimen amuli impegerant) ab-
 repta in carcerem, cum aliquo
 complicibus decretoria Judicum
 sententia morti addictus est. Pa-
 rentes & propinquos affligere, non
 tam supplicii infamia, quam inno-
 centia indefensa. Ergo hoc unum
 simul omnes studere, ut precibus
 ardentissimis D. NICOLAO hanc
 infigitam injuriam commendent.
 Precibus etiam votum addunt.
 Opportuna amicorum pietas da-
 mnatis saluti fuit. Divus enim ma-
 nifesta in luce captivis spectabilis
 dissolutis pedibus omnes exemis
 manu sua eduxit, & jam securos ab-
 ire *Tolentinum*, & ad cumulum firmi
 invisere iussit.

33.
 Mercator
 quidam
 latroni-
 bus eripi-
 tur.

Sed nemo patrociniū præfer-
 tius, quam mercator quidam (no-
 men non exprimitur) in ultimis
 necessitatis articulo sensit. In hanc
 iter agentem gratulatorum eruentium
 manus insilierunt, rebusque omni-
 bus exutunt, & casum non perfusa
 plangunt.

torie tantisper ad quercum alligaverunt, dum de vita ejus inter se comitia haberent. Mercator interim NICOLAVM suum (talem eum quotidiano cultu fecerat) suppetias vocat. Et ecce praesens adest, vinculisque clientem suum absolvit. Hic vero non segnis praedones suos, quos profundo somno Divus sepe liberat, vicissim praedatur, recipitque equum, argentum, & bulgas suas. Securo deinde pede abit, & Deo, suoque Patrono gratias immortales agit.

Jam vero contra infernales animorum latrones vel solum ejus nomen pronuntiatum valuit. In ipso oppido *Toentino Iacomii* filia *Aldesta* erat. Faedus Genius impuros eam ludos quot noctibus faciebat; ad quietem eunti molesta potissimum, torum, & toralia, culcitam, stragulaque omnia sursum deorsum jactata mire confundebat. Fuit denique, cum in lecto assidens, videret stygiis pennis ornatum volucere monstrum, horrendo alarum plangore in fenestram involare, &

D 2 nidum

34.
Puella a
diabolicis
molestiis
liberatur.

nidum sibi in extremo cubili face-
re : illa D. NICOLAVM continuo
invocat, eaque voce fulminata in-
ferni noctua per notam sibi rimam
evolavit, emanfitque.

35.
Sancti-
monialis
ab obsi-
dione in-
fernali.

Virginum quoq; Cistertienfium
facrum afceterium, cui S. Lucia tu-
relaris est, in oppido *S. Genefii* caco-
dæmones oppidò infeflum habue-
runt. Sedè illic sibi in *Philippinâ* fan-
ctimoniali impuri hospites! eleg-
rant, & tenuerunt annos non minus
quinque. Miferandum in modû vi-
go interim afflicti : neque tantum
plagis cædi corpus crudelifsimè, fed
de mentis poteflate quoque dejici-
in ore illi Belial, aliaque Orci no-
mina efle, pluria denique horrendè
furere. Fortè quietis illi intervallu-
dato, Divum NICOLAVM invocat
eique in tutelam fe committit; de-
cernitque ligatis manibus pedibus
que nudis ad fepulcrum ejus pe-
reginari. Jam *Tolentinum* pervenit
& tumbam accedit : at verò con-
nuò Dæmones abfcedunt, & reli-
cto hospite atque hospitio, eleg-
runt potiùs ad tormenta ignefque
fuerunt

suos migrare, quàm à cognito ni-
mium sibi hoste torqueri iterum
atque ustulari.

Illud, quàm mihi scriptum fuit, tam
lectu horrendum aliis fore credo,
quod subjiciam. *Ariminum* in extre-
mâ Flaminiâ nobilis civitas cœno-
bium Augustinianum nō incelebre
habet. In eo, anno M. CD. LXIX. ado-
lescentē religiosum, vocabulo *Ra-
phaëlem*, habitabant dæmones mali
inquilini, in hospitem suum tam
crudeles, ut nemo unus omnium
Fratrum esset, qui non torqueri si-
mul se cum *Raphaële* crederet. So-
lennia Ecclesiæ carmina adhibita,
exorcismi repetiti non tantum non
profuere, ut cum piaculari aquâ lu-
straretur, in cælum quoque os im-
pudens aperire, & blasphemâ lin-
guâ in Deum & Divos horrendas
injurias jactare cogeretur. Hoc pa-
lam & coram multis. At verò cum
solum eum haberent inferni carni-
fices; tunc immaniter eum torque-
re, distrahere, cædere, & pro incu-
de habere. Cœnobii ergo Præfe-
ctus, ut crudeles tortorum manus

D 3 inhi-

36.
Et Arinnio
Religiosus
frater;

inhiberet quadantenus, eum in cubiculum suum recepit. Videres sane rebelles Genios Præsulum oculos vereri & revereri : ita nemo hostis ausus est juvenem propius accedere & laceßere. quare nutu, signis, minis foras elicere, ut liberè solitas in eum insolentias exercitarent. Credi vix potest, quæ stygis infanda ludibria suppliciaq; infelix adolescens passus sit. Furere, bacchari, rabire, in se, in alios sævire, oculis gliscere, prunas ardentis pleno ore evomere, & ipsum inferni rictum representare. Cum ergo petulantia ejus modum omnem excederet vinciri & ferro coërceri debuit. Quid vinciri? quid coërceri? Ex ferro clatri, repagula, & catena omnes vitreæ illi erant, quas levigato digito diffringebat. Omnium simul Fratrum validissimæ manus non satis potentes erant, ad hominem continendum. Exploratum porro erat, noctis illâ parte, quæ ante preces Matutinas est, exagitari eum soliro immaniùs : quare miserat adolescentis, infelicitatem religiosi

ad recitandum officium maturare
 statuerunt. Ægrè fecit carnificibus,
 torquendi tempus sibi breviari:
 vindicare ergo se cogitant. *Ra-
 phaëlem* sublimem in aërem ra-
 piunt, & æri campano, quo ad pre-
 ces signum dari solebat, imponunt.
 Æditimus pro munere & more suo
 dum solito temporius ære camp-
 ano ad eadem sacrâ vocare Fratres an-
 nititur, frustrâ est: citius ipsam tur-
 rim, quam campanam movisset.
 Fratres ergo in opem advocare: il-
 li junctis viribus minùs nihilo face-
 re. Mirari omnes, huc illuc discursare
 hic, ille; cum unus oculos le-
 vat, & videt *Raphaëlem* æri camp-
 ano insidere; qui ad templi custo-
 dem: Bene cavisti huc ascendere,
 certum enim erat tibi hîc Rhodum,
 hîc saltum ostendere, qui horam
 precandi anticipare volueris. Sub-
 inde in turris fastigium evectant
 adolescentem, præcipitem inde
 acturi. Subitò omnium Fratrum, &
 populi qui confluserat, una vox;
 NICOLAVM Tolentinum invoca-
 ret. Id verò tentat, & vix eluctante

D 4 lin-

linguâ rumpit vocem, & exprimit
nomen NICOLAI. Hoc solo per-
culsi hostes elanguere viribus è ve-
stigio, & hospitem suum hospiti-
umque deserere. At illi visus ob-
longus palus in manum tradi, ope-
que invisâ NICOLAI in tutum de-
poni, deduci que in templum ante
Eucharisticum Sacramentum. Ubi
semianimis. adolescens tenui voce
Te Deum laudamus ordiri; prosequi
Fratres, *Te Deum confitemur*, & hy-
mnium cum plausu absolvere. Ado-
lescens exinde sospes & ab omni
Orci molestiâ liber vixit.

Hæc privata sunt, quæ ex innu-
meris paucula huc adduximus: pu-
blica beneficia quàm multæ civita-
tes tabulis suis æternum commen-
darunt? Cordubam uno anno cen-
tum & quindecim inscripsisse, sub-
scripsisse urbis Antistitem auctores
non obscuri tradiderunt. Audi-
te, si libet, unum Stellartium. An-
no M. DCI. Cordubam pestis in-
vasit immitis adeò & serpens, ut
„ nec Medicorum succi aut her-
„ bæ furentis Furia: impetum fran-
gere

37.
Prosper
Stellar-
tius Au-
gustino-
machia:
Dissert.
XVI.

gere vel coërcere valerent.

pugnatum est arte medendi:

Exitium superabat opes, victæq; jacēbant.

*Adspiceres flētes alios, terraq; jacētes
Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.*

38.

Cordu-
bam à
peste li-
berat
S. NI-
CO-
LAVS.

Urbem magnam campum dixisses,
ubi corvi tantum qui edant, aut ca-
davera quæ edantur. Ab humanis
igitur ad vota Superum conversi
præsentem Numinis opem sensere
languentes. Quosque Æsculapius
neglexerat, tutelari curæ suæ ad-
sumpsit SANCTVS NICOLAVS TO-
LENTINVS. Favorem multis ma-
gnisque comprobatum miraculis
sensere non modò cives, sed & ex-
teri. Unicum jungo, id est primum,
quo innotuit. Anni præfati mense
Septembri, puerulus quidam sub
inguen dexterum vitiatus peste,
moribundus à matre plorabatur.
Jam in ovi umbonem malum cre-
verat; jam nigrorem induerat, jam-
que in lapidem induruerat. Mater-
nis oculis nil nisi mors obviabat.
Et quod fit, dum lacrimas morienti

D 5 miscet,

„ miscet, osculisque extremum Vale
 „ dicit, aderant casu commotæ è vi-
 „ ciniâ aliquot mulieres, & vota
 „ ploranti commendabant, & adama-
 „ to filiolo preces. Fervore igitur ple-
 „ na mater, & S. NICOLAO devotissi-
 „ ma dudum, non nisi audito Missæ
 „ sacrificio ad hujus honorem fuso,
 „ sumpturam cibum se promittit. Le-
 „ ctulo interim compositus puer
 „ dormire altum cœpit, qui antea
 „ gemitibus solvebatur. Admirata
 „ mater accedit: & curiosâ mani-
 „ vestem indormienti subtrahens (ô
 „ stupendum!) nec ulcus nec ulce-
 „ ris quidem vestigium videt. Prima
 „ itaque luce, voto factura satis, pue-
 „ rum comitem trahens rem totam
 „ templi nostri Sacristæ ordine ape-
 „ rit. Finito autem Sacro, circumad-
 „ stantibus plerisque rei novitatem
 „ stupentibus, dum interrogatur
 „ triennis ille infans, quis sanasset
 „ cœpit extenso in altum digitulo
 „ S. NICOLAI *Tolentinatis* effigiem
 „ monstrare; &, *hic*, inquit, *me sa-*
 „ *navit Mater*. Cum illa interim quam
 „ sanctè ad aras juraret; nec se, nec

mor-

mortalium quenquam imaginem
 Sancti commonstrasse. Re cautius
 examinata, accivit omnium ordi-
 num homines R. Ferdinandus Mo-
 hedano Cathed. & Episc. Provis.
 generalis, notarique inter Annales
 jussit non modo à me citatum, sed
 & alia plus mille quæ subsecuta
 Omnium in ore NICOLAVS. Con-
 ciones, supplicationes, orationes,
 poëmata in laudes ejus effusa, pu-
 blicè omnia.

Neque tacent Italiae urbes. *Ame-*
ria (*Amelia* vulgò) Umbriae oppi-
 dum, arctè circumfessa, cum ab ho-
 stibus fortissimè oppugnaretur,
 ipsa verò in D. NICOLAI tutelam
 se commisisset, eodem die visus est
 Sanctus in urbis propugnaculo ci-
 vibus atque inimicis conspicuus, il-
 lis addere, his animos adimere.
 Terrore itaque & religione icti
 hostes, non ausi cum Divis bellige-
 rare, vasa conclamarunt, & colle-
 ctis sarcinis obsidionem solverunt.
 Facti memoria anniversaria est die
 S. NICOLAO natali, quem *Amerini*
 cives omnes feriando celebrem ha-

D. 5. bent.

39.
 Amerinis
 succurrit.

40. *Florenti-* *sia,* *& Papiē-* *abus be-* *ne facit,* bent. *Florentia* quoque Etruriae ca-
put & Magnorum Ducum sedes
Ticinum item, Longobardorum
olim regia, plurimis ab eodem ma-
ctae beneficiis, in portis suis Divi
effigiem publicè dedicarunt. Sed
quid ego urbes commemoro? nul-
lus est in mundo, ut ita dicam, an-
gulus, qui non plurimum sancte
se NICOLAO debere libens fatea-
tur. Ut omnes alii taceant, panis
in ejus honorem consecratus lo-
quetur, qui malorum omnium fa-
crum alexiterium, bonorum verò
thesaurus à piis ubique habetur, &
verè talis est.

S. N. I.